

ARQUITECTURA TRADICIONAL A INCA: CASES SENYORIALS I CELLERS

ANA M. ESCOBAR SÁNCHEZ

1. INTRODUCCIÓ

El tema que es tractarà al present document són les cases senyorials i els cellers a la ciutat d'Inca. En el cas de les cases senyorials, són abundants, però estan en la seva majoria mal conservades. S'han intentat analitzar els exemples més ben conservats, així com casos que fossin més assequibles a l'hora de visitar.

En el cas dels cellers, foren molt abundants en el moment d'auge de la producció vinícola (abans de l'arribada de la fil·loxera Inca comptava amb més d'una cinquantena de cellers i la majoria de cases senyorials tenien el seu propi). Actualment, els que es conserven es troben habilitats com a restaurants de cuina tradicional mallorquina i han conservat les característiques originals, per l'encant turístic que aquestes suposen.

La sistemàtica que se seguirà en l'elaboració del treball serà la següent: explicació de les característiques generals de la casa mallorquina amb la conseqüent exposició dels exemples elegits (Can Campos, Can Siquier i Can Ripoll), explicació de les característiques generals dels cellers i, de la mateixa manera, exposició dels exemples elegits per analitzar (Celler de Can Amer i Celler de Can Ripoll).

Finalment, es tancarà el treball amb un apartat que recollirà les conclusions obtingudes després de la realització de dita anàlisi i enumeració de les dificultats que s'hagin pogut presentar.

2. CARACTERÍSTIQUES GENERALS DE LA CASA MALLORQUINA

La tipologia de casa més freqüent que trobarem a aquest treball és la de dues altures (o tres), dues crugies (generalment, o tres segons la grandària de la casa) i dues vessants. El que no variarà seran les funcions de les plantes: la planta alta és la planta noble (o, en el cas de les cases més petites, la zona íntima dels dormitoris) i, en les cases que tinguin porxo, serà magatzem agrícola i estatsges del criats.

En tot moment, les façanes seran molt regulars (i simètriques, si és possible). Les obertures es distribuiran ordenadament al llarg de l'alçat i el mateix passarà als interiors: les estructures presentaran un eix de simetria a partir del qual s'organitzarà la casa. Aquest eix és el "caminal de les bèsties" que travessarà la casa longitudinalment, a partir del portal d'ingrés, i l'arc, fins al portal de la façana posterior.

Respecte al paviment, serà empedrat, trespol de morter o rajoles de test. Les parets i el sòtil poden presentar un emblanquinat (fins i tot les bigues). Els sòtils (si separen plantes) i sostres (si aguanten la teulada) seran de fusta, llenyams, canyissada, mitjans de marès o teules (només en el cas de sostre). En casos en què sigui sòtil o sostre de volta, podem trobar-la de canó o d'aresta (en major mesura).

L'arc de la casa, que separa les crugies, pot ésser de mig punt, de mig punt rebaixat o carpanell (també dit d'ansa de paner), així com també ho poden ésser els portals d'ingrés (encara que també en trobarem d'allindanats).

Quant als elements que podem trobar a les cases, destaquen els de la cuina: escalfapanxes, cuines econòmiques, piques d'escurar, escudellers...

A la resta de la casa, és possible que trobem llars de foc, rebostets, capella, pallisses, cellers, rellotges de sol, funerals o un pati, per exemple. D'aquest darrer, en destaquen cisternes, fonts i pèrgoles, així com la solució del paviment.

Respecte als acabats de façana i elements decoratius, com a darrer apartat, podem destacar l'arrebossat de morter amb incrustacions de pedretes, o les faixes de colors. Les solucions de la cornisa poden ser una motllura o teules superposades.

3. CAN CAMPOS

3.1. Introducció

La casa de Can Campos està situada al nucli urbà d'Inca, al carrer de l'Aigua, número 7, pertanyent a la barriada de Sant Francesc, una de les zones més antigues del municipi.

No se'n coneix la data de la construcció, però a l'interior es conserva un arc diafragma gòtic paredat, aspecte que ens il·lustra sobre la construcció de la casa sobre una altra amb orígens medievals i el reaprofitament d'alguns elements.

3.2. Ubicació i funcions

La situació de la casa, com ja s'ha dit, és al carrer de l'Aigua (anomenat així per un entramat d'aigües subterrànies que passa per aquest carrer i que són aprofitades pels veïnats de la zona). Respecte a altres edificis, la casa està situada entre dues construccions actuals (és a dir, no tenim construccions similars als costats, amb què poder-la comparar).

La seva funció és la d'habitatge unifamiliar, que abans pertanyia a la família Campos, però que actualment posseeix la senyora Ana Mª Muñoz, per herència d'aquests anteriors.

Tot i que no es tenen fonts fidedignes al seu respecte, la propietària de la casa afirma que, segurament, la casa devia ser més gran del que és en l'actualitat, i que la zona de l'entrada

principal era el cup del celler que posseïa la casa, més tard habilitat com a entrada principal. A més, la situació de l'arc diafragma gòtic ja esmentat abans, que es troba una mica desplaçat cap a la dreta si el mirem des de l'entrada principal, també ens fa pensar que l'entrada originària no és l'actual. De totes maneres, no s'incidirà més en aquest tema, per manca d'informació i de dades segures.

3.3. Aspectes formals

La casa consta d'una planta rectangular de tres crugies i a doble vessant. L'entrada principal cap a la primera crugia es fa per un portal de llinda.

L'obertura que uneix la primera i segona crugies és un arc d'ansa de paner. De la segona a tercera, crugies, i passem per dues entrades: una allindanada que ens porta a un pati i l'altra, d'un arc d'ansa de paner que ens porta a una altra estança.

Respecte a l'alçat, es tracta d'un edifici de dues plantes. La planta baixa es troba a nivell una mica inferior al carrer (per accedir-hi s'ha de baixar per un esglaó de pedra bastant pronunciat).

Les altres estances que deriven d'aquestes principals, així com la planta alta de l'edifici (la "planta noble", on es trobaven i es troben els dormitoris i estances personals dels propietaris), no han estat possibles de visitar.

3.4. Interiors

El paviment conserva el pas empedrat de les bèsties, que recorre tot l'eix de la casa, fent un dibuix geomètric. La resta de trespol és posterior (uns 40 anys), però s'hi ha instal·lat una rajola de test vidriat, per "mantenir l'estil tradicional", com diu la propietària. Originàriament, el trespol era de morter espitjat i macolins.

Les parets estan totes emblanquinades, a excepció d'una, que conserva la tècnica de pedra en verd (la madona assegura que la paret és l'original, però no es coneix l'origen a ciència certa). La solució utilitzada al sòtil és de bigues de fusta que aguanten una estructura de mitjans emblanquinats.

No s'ha pogut observar el sostre de la segona planta, però segurament s'hi utilitza un sistema de bigues que aguanten mitjans i després teules (ja que sí que sabem que la coberta és una teulada).

Pel que respecta a l'arc de l'entrada principal, és un dels aspectes més significatius que cal destacar: es tracta d'un arc d'ansa de paner, fet de carreus de marès, decorat amb motlures a la part superior del capitell. La part inferior dels brancals està reforçada amb pedra viva. Un altre element és l'escala per la qual s'accedeix al pis superior. Es troba adossada a una paret mitjanada i té forma d'L.

La solució dels esglaons és de rajoles de test, encara que el primer esglaó és de pedra, fet que ens incita a pensar que originàriament tots ho fossin. L'arrambador és de ferro forjat.

L'altre element a destacar de l'interior és el rebostet, adossat a la paret, aprofitant l'espai de sota de l'escala. Es tracta d'una estança a un nivell inferior, tot fet d'obra i emblanquinat. Els prestatges també són fets d'obra sobre mènsules i emblanquinats. La coberta és de volta de mig punt rebaixada.

3.5. Exteriors

El pati, a la zona posterior de la casa, era originàriament una estança on es guardaven les bèsties, i més tard se'n canvià la funció. El trespol és d'empedrat amb còdols i lloses de pedra que fan motius geomètrics. L'aigua que omple el "llac" prové d'una font que brolla d'una capelleta adossada a una paret (que, a la vegada, prové de les aigües subterrànies abans esmentades que hi ha en aquest carrer).

La cisterna que hi ha al pati també és un altre exemple de l'aprofitament de l'aigua subterrània de què disposa aquesta zona. Es tracta d'una cisterna adossada al mur que, si fos exempta, tindria planta circular. Està feta de pedra, i tant la tapa com la corriola i el poal són de ferro.

3.6. Façana

Façana de dues plantes, folrada de pedra viva amb una cornisa feta de tres fileres de teules superposades.

Es pot observar la geometrització i simetria pròpies de la casa tradicional mallorquina.

Les obertures es distribueixen de manera regular a la façana; tres per planta.

A la planta baixa s'obre el portal de llinda. Està fet de mitjans de marès amb motlures a la part superior, a manera de capitell. Té una esmotxadura conopial al centre com a única decoració.

La resta d'obertures, les finestres, dues a la planta baixa a cada costat del portal i tres a la planta alta, estan envoltades amb faixes de pedra i tenen els ampits motllurats.

3.7. Altres dades

Respecte a l'estat de conservació de la casa, és correcte, ja que està habitada. La coberta de bigues és l'original (amb restauracions que la mantenen), l'estructura interior també es conserva en bon estat, excepte el pati posterior, que -com ja s'ha comentat en l'apartat d'exterior- era originalment una estança per guardar les bèsties, que després es va convertir en pati amb font i cisterna. La façana està en perfecte estat de conservació, sense cap modificació.

Se'n desconeixen l'autoria (els constructors de l'arquitectura tradicional mallorquina són anònims en la seva majoria), així com la cronologia (a la introducció s'ha comentat que l'arc diafragma gòtic que es veu a l'entrada ens dóna pistes sobre l'origen medieval de l'edifici).

Respecte a reformes i modificacions, es té coneixement de la modificació del trespòl, que originàriament era de morter espitjat i que es va canviar per rajoles de test vidriades (només fa 40 anys), i de la construcció del pati interior, que ja s'ha explicat anteriorment.

També es té constància d'una estança que originàriament es feia servir com a magatzem agrícola, però que fa poc temps es va modificar com a sala d'estar i que no s'ha analitzat per la seva escassa importància respecte a elements formals (no en conserva cap).

4. CAN SIQUIER

4.1. Introducció

La casa de Can Siquier es troba al carrer de la Mostra, número 2, fent cantonada amb el carrer del Roser, al nucli urbà d'Inca.

El seu topònim és Can Siquier, dit així pel Sr. Tomàs Siquier, el seu primer propietari. Es comença a construir el segle XVI, però no s'acaba definitivament fins al primer terç del segle XVIII (1730).

4.2. Elements formals

En planta, Can Siquier mostra quatre crugies amb una compartimentació molt complicada. Quant a l'alçat, té dues plantes i soterrani.

Té dues parets mestres, més les dues parets exteriors. Pel que fa a l'alçat, consta de dues plantes i semisoterrani. La seva funció és d'habitatge unifamiliar, però també serveix com a magatzem agrícola i ramader: consta de dos cellers, patis amb jardí i pallisses amb menjadores.

A més, respecte a les funcions per planta, té dues cuines (una per als propietaris i l'altra per al servici) i múltiples estances decorades amb elements de l'arquitectura culta.

4.3. Interiors

A l'interior, s'hi accedeix pujant uns escalons de pedra, pels quals s'arriba a l'entrada principal, que conserva el paviment original empedrat, amb el pas de les bèsties, que fa un traçat geomètric. Aquesta entrada es divideix mitjançant dos arcs d'ansa de paner i la coberta és de volta d'aresta. Respecte a la cuina, conserva les característiques pròpies. La que es veu a la fotografia és la cuina noble.

Té escalfapanxes amb pinte alt que cobreix un angle de l'estança, cuina econòmica, banc adossat a la paret, rebostet, rentadors i rajola hidràulica. Apareixen dos escudellers, fets d'obra, que s'aguanten sobre mènsules.

Aquesta cuina és la dels servents, de la qual l'únic que es conserva és la cuina econòmica. Té una campana que servia per al desallotjament de fums i per a il·luminació (ja que l'obertura dóna a l'exterior, i aquesta cuina no té finestres).

De les múltiples sales d'estar de la planta noble, en destaquen la llar de foc de fusta i les parets empaperades (element decoratiu propi de l'arquitectura culta). Un element important són les rajoles hidràuliques, element significatiu d'arquitectura popular.

Aquestes sales feien servici de lloc de celebracions, a més de ser l'espai distribuïdor d'altres estances i sales més petites. Almenys una d'elles feia la funció de menjador dels senyors.

Un altre dels elements característics dels interiors és el magatzem de productes agrícoles (es troba al porxo).

La coberta és de bigues amb canyissada: llenyam amb xebrons i canyissada que aguanten la teulada. El paviment és de morter.

Es tracta d'una estança destinada a guardar els productes obtinguts de la matança del porc. Són importants els famosos penjadors, on es deixaven assecat els embotits.

4.4. Exteriors

Can Siquier consta de dos patis exteriors a la part posterior de la casa, per mitjà dels quals s'accedeix a les pallisses o als cellers. L'entrada a les pallisses es fa passant per davall d'un arc d'ansa de paner.

Dins les pallisses podem observar un element molt important de Can Siquier: l'arc gòtic paredat, que ens informa sobre l'origen medieval de la construcció.

Al jardí podem observar una pèrgola. Per aquest jardí s'accedeix al celler subterrani.

La paret està arrebossada i els finestrons que s'hi poden observar són rectangulars.

A la cornisa es pot observar una continuació del bigam que aguanta la teulada.

És curiosa l'existència al jardí d'un matacà: element decoratiu que es troba a un dels patis, a la vegada decorat amb motius heràldics.

El seu origen és als castells medievals, on se situaven a sobre de la porta d'entrada de la torre, per observar o foragitar els enemics.

Es desconeix el motiu de la seva presència al pati, així com l'ús que pogué tenir. Per això, s'especula que l'única funció possible al jardí és la de decoració o continent de plantes ornamentals.

El fúneral és un altre element característic que al cas de Can Siquier trobam fet de mitjans de marès.

4.5. Façana

Per explicar la façana, podríem dividir-la en tres trams compostius. Les línies que separen la façana en aquests trams fan pensar que algun d'aquests pugui ser fruit de l'ampliació posterior de la casa.

Per això, el que farem és estudiar-los per separat.

El tram A consta de quatre obertures que corresponen a quatre finestres; dues a la planta baixa i dues a la planta noble.

El tram B era possiblement l'inicial. Consta de tres obertures; l'entrada principal, una finestra al costat esquerre en planta baixa i una finestra apaïsada en planta alta.

El tram C és el que presenta major ritme compostiu: consta de nou obertures perfectament alineades, tres per planta.

El portal d'ingrés consta d'un arc de mig punt, realitzat en pedra viva.

L'enllestit és d'arrebossat i decorat amb pedretes, excepte les zones inferiors, que són de pedra viva. Les pedretes estan col·locades irregularment, excepte una filera de pedretes més petites que envolta tots els límits, així com totes les obertures.

La cornisa està motllurada i presenta dues fileres de teules superposades, a manera de decoració.

Un altre aspecte a destacar és que totes les obertures tenen una esmotxadura conopial.

La totalitat de la façana es troba realitzant una corba que segueix la forma del carrer.

4.6. Altres dades

Respecte a l'estat de conservació de Can Siquier, podem dir de manera global que és negatiu, ja que no s'hi habita i està molt degradada. Així doncs, les característiques originals de la casa no han estat modificades, però es troben en mal estat.

Els interiors no han rebut reformes. La coberta és un dels elements més malmesos de la casa: la majoria dels trams en què es conserva la coberta original estan mig esbucats, mentre que a les zones on es va reformar (i es posà bigam i obra) es manté correctament.

Els patis i els cellers són uns altres elements en bastant mal estat de conservació, mentre que la façana es manté pràcticament intacta.

Quant a autor i cronologia, el primer es desconeix, mentre que de cronologia se sap que començà a construir-se el segle XVI, però que no s'acabà fins al primer terç del segle XVIII (tal com marca la inscripció de la volta de l'entrada: 1730).

5. CAN RIPOLL

5.1. Introducció

La casa de Can Ripoll es troba al nucli urbà del municipi d'Inca, fent cantó als carrers de Jaume Armengol i el Bisbe Llompart. La data de construcció és als segles XVII – XVIII, per la qual cosa es poden trobar algunes característiques de l'arquitectura culta del moment (en aquest cas, etapa barroca).

5.2. Elements formals

Respecte a planta, presenta una organització difícil. La forma és molt allargada, però es coneix que no era així originàriament, ja que la zona de la torre i de sobre el celler és una ampliació del 1929 en mans de l'arquitecte Josep d'Oleza Frates. Respecte a l'alçat, té dues plantes i porxo. La seva funció és d'habitatge unifamiliar permanent. Per planta, la planta baixa serveix d'acollida i és on es troba el pati. La planta alta és la sala noble, on hi ha la cuina, les sales, els dormitoris dels propietaris, etc. El porxo serveix de magatzem agrícola i alberga les estances dels criats.

5.3. Interiors

Quant a l'entrada, cal destacar que no consta de "caminal de les bèsties", sinó que tot el paviment és un trespol de morter amb pedretes i franges de pedra viva, que realitzen un motiu geomètric.

L'arc que es pot veure és ogival, fet que augura que possiblement l'actual casa sigui l'ampliació o la reforma d'una molt anterior. Aquesta entrada té el sòtil de bigues que aguanten mitjans de marès emblanquinats. Les parets també estan totes emblanquinades. A partir d'aquesta estança s'accedeix al pati, a altres sales pels costats i, per l'escala, al pis superior. Els brancals de l'arc són de pedra viva a la part inferior (per fer-los més resistents) i de marès a la resta. Aquesta solució s'adopta també al celler, com veurem més endavant. A mà esquerra de l'entrada trobem un arc de mig punt rebaixat actualment tapiat, que servia per comunicar la casa amb el celler.

L'escala d'accés al pis superior és en forma d'U. El material dels esglaons és la pedra viva i té una barana de ferro forjat. Quant a altres estances, encara es conserven la cuina econòmica i la pica d'escurar originals. Per passar de la planta noble al porxo s'usa una estreta escala de caragol. La planta noble té múltiples sales nobles que funcionen com a element distribuïdor cap a altres estances i que funcionaven a manera de rebedors i menjador.

El porxo està porticat amb pilars octogonals que aguanten un bigam, el qual té el cap de les bigues motllurat (solució decorativa que es veu a la façana). El porxo també serveix com a magatzem agrícola. L'estança es divideix mitjançant arcs de mig punt que aguanten la coberta de bigam. El paviment és de morter. Les obertures que donen a la façana posterior són finestrons rectangulars, mentre que la solució de la façana principal és porticada.

5.4. Exteriors

Respecte al pati, té paviment de lloses de pedra viva i, al centre, hi ha una cisterna de forma octogonal que descansa sobre una base també octogonal.

5.5. Façana

La façana presenta una distribució complicada. De la planta baixa destaquen els dos portals: el de la casa i el del celler.

El portal de la casa és d'arc de mig punt (amb dovelles i escaires), i el del celler, de llinda. Dues finestres rectangulars completen les obertures d'aquesta planta. Al primer pis trobem tres finestres balconeres, de les quals la del mig s'obre a una balconada de característiques d'estil barroc.

El porxo presenta una solució porticada. El material de la façana és la pedra viva, amb franges monolítiques que emmarquen les finestres. La cornisa, com ja s'ha dit, és de bigues amb el cap motllurat.

5.6 Altres dades

L'estat de conservació d'aquest edifici és òptim, tant respecte a la façana com a interiors i exteriors. Es coneix la cronologia i, tant la casa com el celler, són dels segles XVII-XVIII. No obstant això, l'arc ogival de l'entrada informa del possible origen medieval de l'edifici.

Respecte a reformes i ampliacions, ja s'ha comentat que es coneix la de 1929 per l'arquitecte Josep d'Oleza Frates, qui dissenyà la torre i la planta baixa coberta de terrassa, amb motiu de l'eixample del carrer del Bisbe Llompart.

6. CARACTERÍSTIQUES GENERALS DELS CELLERS

El celler és l'edificació destinada a l'elaboració i magatzem del vi. Encara que el terme *celler* s'usa de manera generalitzada per a totes les instal·lacions usades per al procés, realment només designaria el magatzem de les bótes de vi, lloc de comercialització del producte.

Com a element complementari a la casa senyorial, és el que s'estudiarà per diversos motius: per ser fàcilment visitable i per ser l'únic espai que conserva les característiques originals (per l'atractiu turístic que aquest fet té, una vegada reconvertits en restaurants).

Respecte a les característiques formals, normalment té planta quadrada o rectangular que queda a un nivell inferior que el carrer. Generalment tenen una o dues crugies que se separen per pilars que aguanten arcs.

La coberta podrà ésser plana, de taulons de fusta o de volta de mitjans de marès (de canó o d'aresta). L'accés, per estar a un nivell més baix, es fa mitjançant una escala descendent, a partir del carrer, normalment de pedra viva.

7. CELLER DE CAN AMER

7.1. Introducció

El celler de Can Amer està situat en el cap de cantó format pel carrer de Miquel Duran i el carrer de la Pau, al nucli urbà de la localitat.

Respecte a altres edificis, el celler està en contacte directe amb la casa de Can Amer (pel carrer de la Pau), a la qual pertanyia.

Desgraciadament, la casa només conserva la façana i tot l'interior està esbucats, fet que ha impedit el seu estudi.

A l'altra banda, la del carrer de Miquel Duran, es troba en contacte amb una edificació actual.

7.2. Elements formals

La planta del celler és rectangular, d'una sola crugia. L'alçat consta de dues plantes: la primera (que és la que s'analitzarà) es troba a un nivell molt més baix que el carrer (fins i tot podríem arribar a dir que és la planta -1), i la segona, a un nivell superior al carrer, al qual s'accedeix per una escala interior.

Com ja s'ha esmentat, l'espai que s'analitzarà és la planta inferior: lloc que s'utilitzava per guardar les bótes, única zona visitable. La planta superior queda restringida, i és allà on es realitzava tot el procés de transformació del raïm en vi.

7.3. Interior

El paviment és empedrat de lloses de pedra (es manté l'original). El sòtil és un alt embigat, aguantat per pilars de marès emblanquinat.

Com ja s'ha esmentat, al celler s'hi accedeix per dues entrades que consten d'escaleres. La primera té una escala de pedra amb una barra de ferro a manera d'arrambador. La següent escala és la que dona al portal del carrer de la Pau. Per no estar en contacte amb cap paret, sí que disposa d'un arrambador de fusta que la divideix en dues parts. Igual que l'altra, presenta els esglaons de pedra, també seguint la mateixa línia que el paviment.

7.4. Exterior – façana

Parlant d'exterior, presenta unes façanes bastant regulars, que cal estudiar per separat. La façana del carrer de la Pau presenta vuit obertures: el portal està una mica desplaçat a la dreta i té dues finestres a la seva esquerra i una a la dreta. Immediatament a sobre de les obertures inferiors, tenim quatre finestres rectangulars (més petites que les de la planta inferior).

La façana del carrer de Miquel Duran presenta dues obertures: el portal i una finestra rectangular (de la planta superior) just a sobre. Les obertures són de llinda.

La façana exterior es presenta emblanquinada amb decoració de faixes d'un color rosat/ataronjat emmarcant totes les obertures, delimitant les plantes, davall la cornisa i al cap de cantó. La part inferior no presenta banda pintada, sinó pedra (com es pot observar a les fotografies anteriors). La cornisa presenta un fris decorat amb una banda de color rosat/ataronjat (com la resta de façana) i, a sobre, teules que formen la coberta de l'edifici.

7.5. Façana de la casa de Can Amer

Com ja s'ha explicat anteriorment, el celler que s'ha analitzat pertanyia a la casa senyorial de Can Amer, actualment esbucada a l'interior. Tot i així, encara se'n conserva la façana, que presenta les característiques íntegres de l'arquitectura tradicional mallorquina. Per això, se'n farà un breu comentari.

La casa, d'aspecte senyorial, consta de semisoterrani, dues plantes i porxo. Les obertures es distribueixen simètricament damunt l'enfront. Són els elements més destacats, juntament amb les línies d'imposta que separen les plantes.

A la planta baixa hi ha el portal recobert per un arc pla i dues finestres amb brancals ressortits de marès; a la planta noble hi ha cinc finestres balconeres amb els brancals ressortits i cobertes per trencaigües; en el porxo hi ha cinc ulls de bou, col·locats just damunt de les finestres de la planta noble.

La cornisa està formada per motlures de pedra i dues fileres de teules superposades. Just devora el portal d'ingrés a la casa, fent cantonada i coberta de terrat, hi ha la portassa amb el portal recobert amb un arc d'ansa de paner i escopidors de carro a cada costat.

7.6. Altres dades

Tornant -ara sí- al celler, podríem comentar que el seu estat de conservació és òptim, tant a la coberta, el paviment, com a l'estructura i les façanes. No consten reformes i ampliacions significatives que hagin modificat les característiques originàries.

Respecte a la casa, no podem dir el mateix del seu estat, ja que interiorment es troba tota esbucada i només se'n preserva la façana (en males condicions). La cronologia d'ambdues és bastant avançada, de final del segle XIX.

8. CELLER DE CAN RIPOLL

8.1. Introducció

El Celler de Can Ripoll es troba al carrer de Jaume Armengol, fent cantonada amb el carrer del Bisbe Llompart. Era el celler de la casa senyorial de Can Ripoll, que es troba a dalt i a la part dreta d'aquest. Sens dubte fou construït al mateix temps que la casa, que data dels segles XVI-XVII.

8.2. Elements formals

El celler és una estança rectangular allargada que forma part del conjunt de la casa senyorial de Can Ripoll, per la qual cosa no podem dir que tengui una volumetria independent. Es troba a un nivell més baix que el carrer i, com a celler, només té aquesta altura, atès que la planta superior que el cobreix ja pertany a la casa.

8.3. Interior

El paviment és de lloses de pedra viva quadrades i rectangulars. Les parets es troben emblanquinades i el sòtil és de bigam de fusta que aguanta carreus de marès emblanquinats. El que aguanten les bigues són arcs de mig punt que distribueixen l'estança. Estan fets de carreus de marès, però la part inferior dels brançals és de pedra viva, solució que ja trobarem a la casa, amb l'arc de l'entrada. S'accedeix a l'estança mitjançant una escala descendent, ja que el celler es troba a un nivell inferior al del carrer. El material de l'escala és la pedra i consta de set esglaons d'uns dos metres d'ample.

8.4. Exterior - façana

Per formar part del conjunt de la casa, la façana presenta les mateixes característiques que les d'aquesta primera. El material constructiu és la pedra viva. D'obertures que pertanyen al celler pròpiament dit només existeix l'entrada, ja que el pis superior, com s'ha comentat anteriorment, ja pertany a estances de la casa. El portal d'ingrés és de llinda monolítica de pedra. Es manté la regularitat i l'ordre típic de les façanes de la casa tradicional mallorquina, si tenim en compte el conjunt sencer.

8.5. Altres dades

L'estat de conservació del celler és bastant adequat, així com també hem comentat en una altra ocasió que ho és el de la casa. Es conserven tots els elements originals, la façana, el paviment i el sòtil.

La cronologia es coneix perquè segurament fou construït al mateix temps que la casa (segles XVII-XVIII). L'autoria es desconeix.

9. CONCLUSIÓ

Les dificultats obtingudes a l'hora de poder trobar exemples característics amb elements ben conservats de l'arquitectura popular mallorquina m'han fet arribar a la conclusió que ens trobem a una situació de pèrdua contínua i inevitable del patrimoni historicoartístic.

La possible ignorància dels propietaris respecte a la importància de preservar les edificacions, juntament amb el problema econòmic que comporta dita conservació, no fan més que agreujar aquesta situació.

Un altre factor que perjudica la conservació de les característiques originals són les constants reformes realitzades de manera inconscient, que trenquen amb l'estructura dels edificis i que afecten els seus elements.

Un problema afegit a l'hora d'analitzar les edificacions és la manca de recursos documentals i d'informació històrica sobre la construcció, que impedeixen la realització d'afirmacions certes i que només deixen marge a l'especulació respecte a alguns factors com l'origen d'alguns elements, la causa de possibles modificacions, etc.

10. FONTS D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Les més importants fonts d'informació que s'han utilitzat en l'elaboració d'aquest treball són les orals, que han estat les següents:

Can Campos: Sra. Ana Mª Muñoz

Can Siquier: Bartomeu Martínez

Can Ripoll: Sr. Mariano Morell

Celler de Can Ripoll: Sr. Mariano Morell

Celler de Can Amer: Sr. Josep Torrens

Altres fonts documentals són les següents:

ANDREU, J. *Arquitectura tradicional de les Balears*. Pollença: El Gall, 2008.

RAYÓ, P. i altres. *CD Inca per veure*. Palma: Portal Forà, 2008.